

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 19^{ΗΣ} ΜΑΪΟΥ 1992

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΣΑΤΣΑ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ Κ. ΠΑΥΛΟΥ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

*Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι συνάδελφοι,
Επίτιμος κα Τσατσά, κυρίες και κύριοι,*

Η σημερινή εκδήλωση αποτελεί έκφραση τιμής της Ακαδημίας Αθηνών για ένα εκλεκτό μέλος της, τον αείμνηστο Γεώργιο Τσατσά.

Η συγκυρία έφερε εμένα ως εκπρόσωπο της Ακαδημίας να εκφράσω την τιμή αυτή, και το κάμνω με ιδιαίτερη συγκίνηση. Και αυτό, γιατί το Γεώργιο Τσατσά τον γνώριζα και συνεργάστηκα μαζί του τόσο στο εξωτερικό όσο και στην Ελλάδα περισσότερο από 35 χρόνια. Είναι επομένως φυσικό στην τιμητική προσφώνησή μου να κυριαρχεί η ανάμνηση του εκλεκτού συνεργάτη και του στενού φίλου.

Κυρίες και Κύριοι,

Η Ακαδημία Αθηνών απετέλεσε το επιστέγασμα της έντονης προσωπικότητας του Γεωργίου Τσατσά. Όμως η πολύπλευρη και πληθωρική παρουσία του Γεωργίου Τσατσά στην επιστημονική έρευνα, την Πανεπιστημιακή διδασκαλία και στην ευρύτερη εξωακαδημαϊκή δραστηριότητα, δύσκολα ιστορείται.

Πράγματι όσο μακρὺς και αν είναι ο λόγος, λίγα μόνο μπορεί να περιγράψει από όσα με πολύ μόχθο επέτυχε και με μεγάλη προθυμία προσέφερε.

Η επιστημονική σταδιοδρομία του Γεωργίου Τσατσά αρχίζει το 1933 όταν απέκτησε το δίπλωμα του Φαρμακοποιού στο Πανεπιστήμιο Αθηνών με τον βαθμό «Άριστα».

Υπηρέτησε ως υποβοηθός και βοηθός του Φαρμακευτικού Χημείου από το 1929 - 1936, έτος κατά το οποίο μετέβη στη Γαλλία για περαιτέρω σπουδές ως υπότροφος του Πανεπιστημίου Αθηνών με το κληροδότημα Βόλτον, για να επανέλθει στην Ελλάδα ύστερα από 21 έτη, το 1957 ως Καθηγητής της Φαρμακευτικής Χημείας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Η μακροχρόνια παραιωνία στη Γαλλία, υπήρξε για το Γεώργιο Τσατσά η περίοδος κατά την οποία διεμόρφωσε την επιστημονική του προσωπικότητα. Την εποχή αυτή αρχίζει ένα ιδιαίτερο σημαντικό επιστημονικό έργο, το οποίο στη συνέχεια αναπτύσσει και επεκτείνει στην Ελλάδα ως Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών κατά τα έτη 1957 - 1979 και ως μέλος της Ακαδημίας Αθηνών από το έτος 1974 μέχρι του θανάτου του το 1987.

Η πορεία του Γεωργίου Τσατσά στην επιστημονική του δραστηριότητα καθορίζεται από την υποστήριξη των δύο Διδακτορικών Διατριβών του, οι οποίες έθεσαν τα θεμέλια και τον προσανατολισμό της μετέπειτα ερευνητικής του απασχολήσεως.

Συγκεκριμένα: Το 1944 ανακηρύσσεται Διδάκτωρ Φυσικών Επιστημών του Πανεπιστημίου των Παρισίων (*Doctorat d'Etat*) και στη συνέχεια το 1946 ανακηρύσσεται Διδάκτωρ της Φαρμακευτικής Σχολής του Πανεπιστημίου των Παρισίων (*Doctorat d'Etat en Pharmacie*).

Πρέπει να σημειωθεί ιδιαίτερα ότι ο Γεώργιος Τσατσάς απέκτησε το δεύτερο αυτό *Doctorat* κατ' εξαίρεση, χωρίς να έχει αποκτήσει προηγουμένως το πτυχίο του Φαρμακοποιού στη Γαλλία (που αποτελούσε απαραίτητη προϋπόθεση για την υποστήριξη *Doctorat d'Etat* στη Φαρμακευτική). Η Διατριβή του αυτή ελαχιστοποιήθηκε ως η «καλύτερα Διδακτορική Διατριβή του έτους στις Φυσικοχημικές Επιστήμες», και εβραβεύθη πέραν του χρηματικού ποσού και με τη χορήγηση του Μεταλλίου «*Lavoisier*» και του τίτλου «*Lauréat de la Faculté de Pharmacie de Paris*».

Είναι χαρακτηριστικό ότι τα δύο διδακτορικά του Γεωργίου Τσατσά ασχολούνται με πρωτοποριακά ερευνητικά θέματα της εποχής κατά την οποία εκπονήθηκαν. Το διδακτορικό του των Φυσικών Επιστημών αναφέρεται στη μελέτη παραγώγων του δεκαϋδροναφθαλενίου και το διδακτορικό του στην Φαρμακευτική αναφέρεται στη μελέτη παραγώγων του κινναμωμικού οξέος. Στις μελέτες αυτές εξετάζεται συστηματικά η σύνθεση ισομερών ενώσεων και ο προσδιορισμός της δομής τους με βάση τις χημικές ιδιότητες και τα φάσματα απορροφήσεως.

Ο Γεώργιος Τσατσάς, Διδάκτωρ πλέον των Φυσικών Επιστημών και της Φαρ-

μακευτικής, έχει αποκτήσει τα απαραίτητα εφόδια που θα του επιτρέψουν να διαγράψει μια λαμπρή ερευνητική σταδιοδρομία και να δημιουργήσει ένα εντυπωσιακό επιστημονικό έργο στο χώρο της Φαρμακευτικής Χημείας.

Πρέπει να τονισθεί ότι οι μεταπτυχιακές σπουδές του Γεωργίου Τσατσά έγιναν σε μιά εποχή κατά την οποία η επιστημονική έρευνα διεξήγεται από ένα περιορισμένο αριθμό επιστημόνων αφοσιωμένων στην επίμονη εργασία που απαιτεί το Εργαστήριο.

Η εποχή πάντως αυτή χαρακτηρίζεται από την αλματώδη εξέλιξη της Φαρμακευτικής Χημείας η οποία προσανατολίζεται πλέον στη χρησιμοποίηση νέων συνθετικών μεθόδων, στην εισαγωγή των νεωτέρων Φυσικοχημικών και ιδιαίτερα Φασματοσκοπικών μεθόδων, για τον προσδιορισμό της δομής των χημικών ενώσεων και τέλος και το σπουδαιότερο στη συστηματική διερεύνηση των σχέσεων μεταξύ της μοριακής δομής των χημικών ενώσεων και των Φαρμακολογικών ιδιοτήτων τους.

Η μεταπτυχιακή επιστημονική συγκρότηση στο σύγχρονο αυτό πνεύμα επέτρεψε στο Γεώργιο Τσατσά να συνεχίσει το έργο του σε επιστημονική έρευνα υψηλής στάθμης. Εργάζεται μέχρι το 1957 με ιδιαίτερα εξέχουσες επιστημονικές προσωπικότητες, εις το Εργαστήριο της Οργανικής Χημείας της Σορβόνης υπό τη διεύθυνση της Καθηγήτριας κας Ramart - Lucas επί 13 έτη, εις το Εργαστήριο του διασέμου Καθηγητή Fourneau, εις το Εργαστήριο του γνωστού Καθηγητή Prelog εις το Πολυτεχνείο της Ζυρίχης και εις το Εργαστήριο της Φαρμακευτικής Χημείας της Φαρμακευτικής Σχολής των Παρισίων υπό τη Διεύθυνση του Καθηγητή Delaby.

Το επιστημονικό έργο του Γεωργίου Τσατσά κατά την περίοδο αυτή αναφέρεται σε μελέτες οι οποίες αποσκοπούν στη σύνθεση και φαρμακολογική μελέτη νέων χημικών ενώσεων όπως π.χ. νέων ισομερών ή ομολόγων της παπαβερίνης με αντισπασμωδική δράση, νέων ισομερών της λοβελίνης, νέων κινολινικών παραγώγων, νέων αμιδινών με τοπική αναισθητική δράση. Το έργο αυτό έχει τύχει γενικής αναγνωρίσεως και η σημασία του είναι εμφανής από την εξέλιξη του Γεωργίου Τσατσά στον επιστημονικό χώρο της Γαλλίας.

Εργάζεται στο CNRS (Εθνικό Κέντρο Ερευνών της Γαλλίας) ως υπότροφος (1944-45), ενώ γρήγορα ανέρχεται τα κλιμάκια του κέντρου αυτού: *Attaché de recherches* 1945-47, *chargé de recherches* 1947-1955, και τελικά *Maître de recherches* 1955-57.

Η επιστημονική σταδιοδρομία του Γεωργίου Τσατσά στο CNRS διακόπτεται το 1957 όταν επιστρέφει στην Ελλάδα ως Καθηγητής της Φαρμακευτικής Χημείας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Η εντυπωσιακή αυτή εξέλιξη του Γεωργίου Τσατσά στο CNRS έχει ιδιαίτερη σημασία, αν ληφθεί υπόψη ο σχετικά μικρός αριθμός αλλοδαπών που την εποχή εκείνη έφταναν στα ανώτερα κλιμάκια του Εθνικού Κέντρου Ερευνών της Γαλλίας.

Παράλληλα, με υποτροφία επίσης του CNRS, μετέβη το 1953 στο Πολυτεχνείο της Ζυρίχης, όπου συνειργάσθη με τον καθηγητή Prelog και η εκεί παραμονή του συνεχίζεται μέχρι και το 1955 με υποτροφία του Battelle Memorial Institute. Πρόκειται να τονιστεί ιδιαίτερα ένα σημαντικό αποτέλεσμα που προέκυψε από τη συνεργασία του με τον Καθηγητή Prelog, η εφαρμογή της μεθόδου της ασύμμετρης συνθέσεως στον προσδιορισμό της απεικονίσεως του C-20 των στεροειδών μορίων.

Το μέχρι τότε επιστημονικό έργο του Γεωργίου Τσατσά ανεγνωρίσθη και επεβραβεύθη από τον επιστημονικό κόσμο:

Το 1952 του απονέμεται το βραβείο «Αναστ. Δαμβέργη της Ακαδημίας Αθηνών» για την έρευνά του τη σχετική με τη «Χημική σύνταξη και φαρμακοδυναμική ενέργεια νέων αντισπασμωδικών φαρμάκων».

Το 1955 του απονέμεται το βραβείο Jansen της Εθνικής Ακαδημίας της Ιατρικής της Γαλλίας για το σύνολο των χημειοθεραπευτικών μελετών του.

Ο Γεώργιος Τσατσάς με το πλούσιο και διεθνές ανεγνωρισμένο επιστημονικό του έργο επανέρχεται στην Ελλάδα το 1957 ως καθηγητής της Φαρμακευτικής Χημείας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Από την εποχή αυτή αρχίζει μία περίοδος περισσότερο έντονης και πολύπλευρης δραστηριότητας του Γεωργίου Τσατσά.

Από τη θέση του Καθηγητή παράλληλα με το εκπαιδευτικό έργο του συνεχίζει με το ίδιο πνεύμα επιμονής και δημιουργικότητας το ερευνητικό του έργο στον τομέα της Φαρμακευτικής επιστήμης. Εμπλουτίζει το εργαστήριο της Φαρμακευτικής Χημείας του Πανεπιστημίου Αθηνών με τα απαραίτητα τεχνικά και υλικά μέσα για τη διεξαγωγή σύγχρονης έρευνας στην περιοχή της Φαρμακευτικής Χημείας και το σπουδαιότερο αναλαμβάνει την κατάρτιση για το σκοπό αυτόν του έμψυχου υλικού.

Η Ερευνητική δραστηριότητα του Καθηγητή Τσατσά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών αποτελεί συνέχεια εις τους ίδιους μέχρι τότε τομείς, με τη διαφορά ότι πλέον συνεργάζεται με αξιόλογο αριθμό ικανών ερευνητών.

Οι έρευνες της περιόδου αυτής αναφέρονται στην περιοχή της Οργανικής Χημείας και της Φαρμακευτικής Χημείας.

Στην Οργανική Χημεία η έρευνα αναφέρεται σε ενδομοριακές μεταθέσεις, σε νέους ετεροκυκλικούς δακτυλίους, σε μεθόδους συνθέσεως κ.ά.

Αφετέρου οι έρευνες στην περιοχή της Φαρμακευτικής Χημείας περιλαμβάνουν τοπικά αναισθητικά, στεροειδή, παράγωγα του κινάμωμικού οξέος, αναλγητικά,

ενώσεις με προστατευτικές ιδιότητες κατά των ακτινοβολιών, φυτοφάρμακα, συμπαθομιμητικά κ.ά.

Από την αναφορά αυτή διαπιστώνεται το ιδιαίτερα μεγάλο εύρος των ερευνητικών αναζητήσεών του και μάλιστα σε περιοχές και αντικείμενα των οποίων η επίλυση και αξιοποίηση είναι πάρα πολύ δύσκολη.

Το συνολικό αυτό έργο είχε ως αναγνώρισή του την απονομή του βραβείου του Εμπειρικού Ιδρύματος το 1969.

Στην προσπάθειά του για την περαιτέρω διεύρυνση του ερευνητικού του έργου ο Γεώργιος Τσατσάς συνεργάστηκε με ελληνικά και αλλοδαπά επιστημονικά ερευνητικά κέντρα όπως ο «Δημόκριτος» όπου εργάζεται ερευνητικά σημαντικός αριθμός μαθητών του, το Εργαστήριο Φαρμακολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, το Ινστιτούτο Pasteur των Παρισίων, το Ινστιτούτο Ερευνών του Πανεπιστημίου Stanford, με βιομηχανίες της Ευρώπης και των Ηνωμένων Πολιτειών, με την επιστημονική επιτροπή του NATO και πολλών άλλων. Αποτέλεσμα των συνεργασιών αυτών ήτο σημαντικός αριθμός κοινών με τα κέντρα αυτά επιστημονικών δημοσιεύσεων.

Η έντονη ερευνητική δραστηριότητα του Καθηγητή Γεωργίου Τσατσά είχε, από Πανεπιστημιακής πλευράς, ως αποτέλεσμα την πραγματοποίηση σημαντικού αριθμού Διδακτορικών Διατριβών και Διατριβών επί Υψηγείας, ενώ αξιόλογος αριθμός συνεργατών του αποτελούν σήμερα διακεκριμένα Καθηγητικά στελέχη Πανεπιστημίων.

Σημειώνω, επίσης ότι εκτός από τους Φαρμακοποιούς, Χημικούς και Ιατρούς συνεργάστηκαν μαζί του εις το Πανεπιστημιακό Εργαστήριό του, και σημαντικός αριθμός από αυτούς εστάλη εις το εξωτερικό για μετεκπαίδευση, είτε για την απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος, είτε και μετά την απόκτηση του τίτλου αυτού, εις το Εργαστήριο της Φαρμακευτικής Χημείας.

Πολλά στελέχη σήμερα της Φαρμακευτικής Βιομηχανίας, όσο και Φαρμακευτικών Σχολών της χώρας αποτελούν το ανθρώπινο δυναμικό το οποίο κατήρτισε και διηύθυνε ο Γεώργιος Τσατσάς κατά τη διάρκεια της καθηγεσίας του στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Ταντόχρονα ο Καθηγητής Τσατσάς κατέβαλε κάθε προσπάθεια προβολής της Ελλάδος εις τη Βιομηχανική εφαρμογή της Φαρμακευτικής Έρευνας. Πίστευε ότι δεν είναι δυνατό σε μία χώρα, έστω και μικρή όπως η Ελλάδα, όπου αναπτύσσεται αλματωδώς η βιομηχανία των φαρμάκων, να μην γίνεται προσπάθεια για την παρασκευή πρωτοτύπων ελληνικών φαρμάκων, και να περιορίζεται η φαρμακευτική βιομηχανία μας εις την αντιγραφή αλλοδαπών φαρμακευτικών προϊόντων.

Πίστετε επίσης απόλυτα ότι η πρόοδος αυτή δεν μπορεί να επιτευχθεί παρά μόνο με την κατάρτιση του κατάλληλου έμφυχου επιστημονικού υλικού.

Κατά την άποψή του ο επιστήμων φαρμακοποιός δεν είναι δυνατό να περιορίζεται μόνο στην άσκηση του φαρμακευτικού επαγγέλματος αλλά πρέπει αυτός να κατέχει την κατάλληλη θέση στη φαρμακευτική βιομηχανία.

Γιά το σκοπό αυτό ο Γεώργιος Τσατσάς πίστευε ότι οι φαρμακευτικές σπουδές έπρεπε να εκσυγχρονισθούν, προκειμένου να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της επιστήμης και της εκβιομηχάνισης των φαρμάκων. Μέσα στο πνεύμα αυτό η προσωπική πανεπιστημιακή διδασκαλία του κάλυπτε τις σύγχρονες απαιτήσεις και εισήγαγε τις απαραίτητες γνώσεις στο χώρο μιας σύγχρονης φαρμακευτικής Χημείας, ενώ ταυτόχρονα έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στην εργαστηριακή άσκηση των φοιτητών της Φαρμακευτικής Σχολής.

Εισηγήθη και επέτυχε την εισαγωγή στις φαρμακευτικές σπουδές σειρά νέων μαθημάτων, όπως τα Γενικά Μαθηματικά, η Φαρμακολογία, η σύγχρονη Φαρμακευτική Τεχνολογία, η Φυσικοχημεία, ιδιαίτερο μάθημα Αναλυτικής Χημείας για τους φαρμακοποιούς κ.ά.

Με το νέο αυτό πνεύμα της διαμορφώσεως των φαρμακευτικών σπουδών από το Γεώργιο Τσατσά, ο επιστήμων φαρμακοποιός μορφώνεται στη σύνθεση, την αξιολόγηση, τον έλεγχο και τις ιδιότητες των φαρμακευτικών ουσιών καθώς και εις τη βιομηχανική παρασκευή των, με αποτέλεσμα ο απόφοιτος της Φαρμακευτικής Σχολής να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις της φαρμακευτικής βιομηχανίας.

Πέρα από το πλούσιο και αξιόλογο επιστημονικό ερευνητικό έργο του, επιστέγασμα της εκπαιδευτικής προσφοράς του Γεωργίου Τσατσά στο χώρο της φαρμακευτικής επιστήμης υπήρξε το συγγραφικό του έργο.

Η παντελής έλλειψη ελληνικού συγγράμματος σχετικού με το περιεχόμενο της Φαρμακευτικής Χημείας, οδήγησε τον Καθηγητή Τσατσά στην επιτακτική ανάγκη της συγγραφής αναλόγου συγγράμματος.

Αποτέλεσμα της διαπιστώσεως αυτής υπήρξε η δημοσίευση του κλασσικού πλέον συγγράμματός του «Φαρμακευτική Χημεία» που εκδόθηκε σε δύο πολυσέλιδους τόμους. Ο πρώτος το 1972 (με 827 σελίδες), ο οποίος περιλαμβάνει την Ανόργανο Φαρμακευτική Χημεία και από την Οργανική Φαρμακευτική Χημεία την αλειφατική και την αρωματική σειρά.

Ο δεύτερος τόμος το 1974 (με 1034 σελίδες) περιλαμβάνει το υπόλοιπο περιεχόμενο της Φαρμακευτικής Χημείας και συγκεκριμένα την υδραρωματική σειρά (τερπένια, στερόλες, στεροειδείς ορμόνες και συνθετικά παράγωγα και καρδιοτονω-

τικοί γλυκοζίτες), τα ένζυμα, τις βιταμίνες, την ετεροκυκλική σειρά, τα αλκαλοειδή και τα αντιβιοτικά.

Το σύγγραμμα αυτό του Γεωργίου Τσατσά εμφανίστηκε σε μια περίοδο κατά την οποία η αλματώδης αύξηση των οργανικών φαρμακευτικών ενώσεων απαιτούσε τη συστηματική ταξινόμησή τους και τη διευκρίνηση των σχέσεων μεταξύ μοριακής δομής και φαρμακολογικών ιδιοτήτων.

Όπως προανέφερα, το έργο αυτό του Γεωργίου Τσατσά ήρθε να καλύψει την έλλειψη από την ελληνική βιβλιογραφία σχετικού συγγράμματος και περιλαμβάνει τόσο την ανόργανο όσο και την οργανική Φαρμακευτική Χημεία. Το έργο αυτό απευθύνεται όχι μόνο στους φοιτητές της Φαρμακευτικής αλλά και σε όσους ασχολούνται γενικότερα με το φάρμακο, τον Φαρμακοποιό, τον Ιατρό ή τον Χημικό, και αποτελεί σήμερα το εγκόλπιο αναφοράς για το σύγχρονο φάρμακο, για τις μεθόδους σύνθεσης και ελέγχου και για τις σχέσεις μεταξύ δομής και φαρμακολογικής δράσεως των φαρμάκων.

Παράλληλα όμως με την ερευνητική και εκπαιδευτική προσφορά του ο Γεώργιος Τσατσάς συμμετέχε στην ευρύτερη δημόσια εξωακαδημαϊκή επιστημονική ζωή της χώρας προσφέροντας τις υπηρεσίες του σε επιστημονικά συμβούλια και επιτροπές. Και στον τομέα αυτό η παρουσία του υπήρξε πληθωρική.

Περιορίζομαι να επισημάνω τους τομείς εκείνους, εις τους οποίους κατά την γνώμη μου η συμβολή του Γεωργίου Τσατσά υπήρξε ιδιαίτερα σημαντική.

—Διετέλεσε επί εξαετία Πρόεδρος του Ανωτάτου Χημικού Συμβουλίου του Κράτους. Το συμβούλιο αυτό μαζί με το αντίστοιχο Ανώτατο Υγειονομικό Συμβούλιο αποτελούν αναμφισβήτητα τα μεγαλύτερης ευθύνης και σημασίας συμβούλια, δεδομένου ότι ασχολούνται αποκλειστικά με τη διατροφή και την υγεία αντίστοιχα των πολιτών.

Ως Πρόεδρος του Ανωτάτου Χημικού Συμβουλίου ο Γεώργιος Τσατσάς κατέβαλε σημαντικές προσπάθειες για την προάσπιση της Δημόσιας Υγείας από απόψεως καλής ποιότητας των τροφίμων. Αναφέρω ιδιαίτερα ότι επί της Προεδρίας του εδημοσιεύθη ο «Κώδιξ Τροφίμων» ο οποίος περιορίζει τις νοθείες και καθορίζει τις προϋποθέσεις κυκλοφορίας των τροφίμων.

—Διετέλεσε μέλος του Ανωτάτου Υγειονομικού Συμβουλίου του Κράτους από το 1957 και Γεν. Γραμματέας από το 1972 και επιστημονικός Σύμβουλος της Διευθύνσεως Υγιεινής του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών. Από της θέσεως αυτής συνέβαλε στην πρόοδο της Φαρμακευτικής Βιομηχανίας.

— Συμμετέχε στην Επιτροπή συντάξεως της Ελληνικής Φαρμακοποιίας, η 3η έκδοση της οποίας κυκλοφόρησε το έτος 1974, μισό αιώνα μετά τη 2η έκδοσή

της. Σημειώνεται ότι στην 3η αυτή έκδοση ένας εντυπωσιακός αριθμός μονογραφιών είχαν συντάκη το Γεώργιο Τσατσά.

Θα απαιτείτο πολύς χρόνος προκειμένου να γίνει εκτενής αναφορά της συμβολής του Γεωργίου Τσατσά και σε πολλούς άλλους τομείς.

Ενδεικτικά αναφέρω ορισμένους από αυτούς: Διετέλεσε:

- Πρόεδρος της Επιτροπής του Υπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας για τη χορήγηση αδείας λειτουργίας κλινικών, εργαστηρίων, κ.ά.
- Μέλος της Επιτροπής Κρίσεως του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών.
- Μέλος της Επιτροπής Κτηνιατρικών Φαρμάκων του Υπουργείου Γεωργίας.
- Εκπρόσωπος της Ελλάδος επί σειρά ετών εις την Διεθνή Επιτροπή Ναρκωτικών.
- Πρόεδρος της Ελληνικής Φαρμακευτικής Εταιρείας κ.ά.

Ο Γεώργιος Τσατσάς έτυχε και σημαντικών τιμητικών διακρίσεων, όπως:

- Αντεπιστέλλον μέλος της Γαλλικής Ακαδημίας της Φαρμακευτικής.
- Μέλος της Εθνικής Γαλλικής Ακαδημίας της Ιατρικής.
- Αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Φαρμακευτικής της Βαρκελώνης, και διετέλεσε μέλος πολλών επιστημονικών εταιριών τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

Κυρίες και Κύριοι,

Τελειώνοντας θα ήθελα να επισημάνω τα βασικά χαρακτηριστικά της δραστηριότητας του Γεωργίου Τσατσά.

Η δημιουργική και πρωτοποριακή παρουσία του Γεωργίου Τσατσά στο χώρο της Φαρμακευτικής Χημείας καλύπτει μια χρονική περίοδο 45 και πλέον ετών.

Το ιδιαίτερο σημαντικό ερευνητικό έργο του Γεωργίου Τσατσά κατά την περίοδο αυτή, στην ανστηρή γλώσσα των αριθμών συνοψίζεται σε μια σειρά 130 και πλέον δημοσιεύσεων σε επιστημονικά περιοδικά.

Κατά τη διάρκεια της παρουσίας του στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, ως Πανεπιστημιακός δάσκαλος αγωνίστηκε περισσότερο από κάθε άλλον για την εξύψωση της διδασκαλίας και έρευνας της Φαρμακευτικής επιστήμης, με αποτέλεσμα την εκπόνηση 30 και πλέον διδακτορικών διατριβών και 8 διατριβών επί νηγεςία.

Κατόρθωσε να δημιουργήσει με τους αξιόλογους συνεργάτες του «Επιστημονική Σχολή», η οποία συνέβαλε και εξακολουθεί να συμβάλλει στην ανύψωση της εκπαιδευτικής και επιστημονικής στάθμης της χώρας μας στον κλάδο της Φαρμακευτικής Χημείας, αφήνοντας έτσι μια αξιόλογη επιστημονική κληρονομιά.

Ό,τι απέκτησε ο Γεώργιος Τσατσάς το απέκτησε χάρη στη συνεχή σκληρή και ευσυνείδητη επιστημονική εργασία του.

Το δίδαγμα αυτό τον οδήγησε στο να προσπαθεί πάντοτε να το καταστήσει συνείδηση στους μαθητές του και ιδιαίτερα στους στενούς συνεργάτες του, που πάντοτε τους στάθηκε στενός συμπαραστάτης στην προσπάθειά τους για την επιστημονική και ακαδημαϊκή τους εξέλιξη.

Όσοι γνώρισαν τον Καθηγητή-Δάσκαλο Γεώργιο Τσατσά και ιδιαίτερα όσοι είχαν συνεργασθεί μαζί του, ασφαλώς θα συμφωνούν ότι η τελευταία αυτή προσφορά του υπήρξε η σημαντικότερη για τον τόπο μας από όλες τις άλλες.

Κυρίες και Κύριοι,

Ο Γεώργιος Τσατσάς εντύχησε να έχει στη ζωή του σύντροφο και σύζυγο την κυρία Ντόρα Τσατσά.

Κυρία Τσατσά, πρέπει να αισθάνεσθε εντυχής και υπερήφανη γιατί υπήρξατε η κύρια συνιστώσα των προσπαθειών, των επιτυχιών και της προσφοράς του αιμνήστου Γεωργίου Τσατσά.